EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 06 11
COM(2024) 253 final

2024/0143 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS

kuriuo pratęsiama Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

2022 m. kovo 4 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą 2022/382[1] ir pradėjo taikyti 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyvą 2001/55/EB (toliau – Laikinosios apsaugos direktyva)[2] tam tikrų kategorijų asmenims[3], perkeltiems 2022 m. vasario 24 d. ar vėliau dėl tą dieną prasidėjusios Rusijos ginkluotųjų pajėgų karinės invazijos į Ukrainą. Pagal Laikinosios apsaugos direktyvos 4 straipsnio 1 dalį pradinė laikinosios apsaugos trukmė yra vieni metai ir ji gali būti automatiškai pratęsiama šešių mėnesių laikotarpiams ne ilgiau kaip vienus metus. Laikinoji apsauga buvo automatiškai pratęsta vieniems metams iki 2024 m. kovo 4 d.

Pagal Laikinosios apsaugos direktyvos 4 straipsnio 2 dalį, jei laikinosios apsaugos priežastys išlieka, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kuri, prieš pateikdama savo siūlymą Tarybai, išnagrinėja visus bet kurios valstybės narės prašymus, gali kvalifikuota balsų dauguma nuspręsti pratęsti laikinąją apsaugą ne ilgiau kaip vieniems metams. Laikinoji apsauga buvo pratęsta dar vieniems metams iki 2025 m. kovo 4 d.[4].

Šio pasiūlymo tikslas – dar vieniems metams pratęsti laikinosios apsaugos laikotarpį, nustatytą Tarybos įgyvendinimo sprendimu 2022/382. Taip nuo 2025 m. kovo 5 d. iki 2026 m. kovo 4 d. bus toliau užtikrinama Tarybos įgyvendinimo sprendime 2022/382 nustatytų kategorijų asmenų laikinoji apsauga.

Šiuo metu laikinoji apsauga ES taikoma daugiau kaip 4,19 mln. iš Ukrainos perkeltų asmenų, iš kurių trečdalis yra vaikai. Aktyvių registracijų skaičius, rodantis asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga ES valstybėse narėse, skaičių, išliko stabilus – sudarė apie 4 mln. ir nuolat šiek tiek didėjo (nuo 4 mln. 2023 m. rugsėjo mėn. iki 4,19 mln. 2024 m. gegužės mėn.)[5]. Vokietija, Lenkija ir Čekija tebėra valstybės narės, kuriose yra daugiausia asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga (daugiau kaip 1,2 mln. Vokietijoje, beveik 1 mln. Lenkijoje ir beveik 400 000 Čekijoje)[6]. Nuo 2023 m. rugsėjo mėn. sprendimų, kuriais suteikiama laikinoji apsauga, skaičius išliko stabilus – apie 65 000 sprendimų per mėnesį, nors ir šiek tiek mažėjo.

Pradėjusios taikyti Laikinosios apsaugos direktyvą, valstybės narės dėjo daug pastangų, kad paremtų iš Ukrainos perkeltus asmenis ir palengvintų jų integraciją į priimančiąją visuomenę

---

1 2022 m. kovo 4 d. TARYBOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga.

2 2001 m. liepos 20 d. TARYBOS DIREKTYVA 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.

3 Tarybos įgyvendinimo sprendimo 2022/382 2 straipsnyje nustatyta, kad laikinoji apsauga taikoma a) Ukrainoje iki 2022 m. vasario 24 d. gyvenusiems Ukrainos piliečiams; b) asmenims be pilietybės ir trečiųjų šalių, išskyrus Ukrainą, piliečiams, kuriems iki 2022 m. vasario 24 d. Ukrainoje buvo taikoma tarptautinė apsauga arba lygiavertė nacionalinė apsauga, ir c) a ir b punktuose nurodytų asmenų šeimos nariams. Valstybės narės taiko arba šį sprendimą, arba deramą apsaugą pagal savo nacionalinę teisę asmenims be pilietybės ir trečiųjų šalių, išskyrus Ukrainą, piliečiams, galintiems įrodyti, kad iki 2022 m. vasario 24 d. jie teisėtai gyveno Ukrainoje, remiantis pagal Ukrainos teisę išduotu galiojančiu nuolatiniu leidimu gyventi, ir kurie negali saugiai ir ilgam grįžti į savo kilmės šalį ar regioną.

4 2023 m. spalio 19 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2023/2409, kuriuo pratęsiama Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga (europa.eu).

5 Informacija pagal duomenis, įkeltus į Laikinosios apsaugos platformą ir perduodamus per ES migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo mechanizmo tinklą.

6 Statistika | Eurostatas (europa.eu)

ir darbo rinką. Jos taip pat toliau dėjo pastangas, kad padidintų priėmimo pajėgumus ir planuotų nenumatytus atvejus. ES atsakui į Rusijos agresiją prieš Ukrainą ir toliau būdingas stiprus solidarumo komponentas, pirma, su Ukraina ir jos žmonėmis, kaip matyti iš valstybių narių ir jų piliečių, priimančių perkeltuosius asmenis, pastangų ir, antra, tarp valstybių narių, kaip matyti iš jų sprendimo netaikyti Laikinosios apsaugos direktyvos 11 straipsnio.

Laikinosios apsaugos registracijos platforma veikia nuo 2022 m. gegužės 31 d.; jos tikslas – suteikti šalims galimybę keistis informacija siekiant užtikrinti, kad asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga arba tinkama apsauga pagal nacionalinę teisę, galėtų veiksmingai naudotis savo teisėmis visose valstybėse narėse, kartu apribojant galimą piktnaudžiavimą. Siekiant užtikrinti tinkamą jos veikimą, svarbu reguliariai įkelti duomenis ir prireikus skubiai imtis tolesnių veiksmų dvigubos registracijos atvejais. Ji toliau veiks, kol bus teikiama laikinoji apsauga. Šiuo atžvilgiu nereikia keisti jos veikimo, kad būtų galima pratęsti laikinąją apsaugą.

Be to, atsižvelgiant į tai, kad asmuo vienu metu gali naudotis su laikinąja apsauga susijusiomis teisėmis tik vienoje valstybėje narėje, asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga ir kurie persikelia į kitą valstybę narę, kad gautų laikinąją apsaugą, neturėtų vienu metu gauti socialinės paramos dviejose valstybėse narėse.

Poreikis toliau teikti apsaugą kartu su galimybe asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, naudotis laikinąja apsauga jų pasirinktoje valstybėje narėje turėjo įtakos kai kurių valstybių narių, visų pirma tų, kuriose yra didelis skaičius asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, ir kurios tuo pačiu metu susiduria ir su dideliu skaičiumi tarptautinės apsaugos prašytojų arba būsto trūkumu, priėmimo sistemai. Šiuo atžvilgiu svarbu toliau dirbti siekiant užtikrinti didesnę valstybių narių pastangų pusiausvyrą. Komisija toliau atidžiai stebės būsimų naujų atvykstančių asmenų poveikį valstybių narių priėmimo pajėgumams. Komisija taip pat yra pasirengusi palengvinti būtinas diskusijas šiuo klausimu ir atitinkamus tolesnius veiksmus. Vienas iš prioritetų tebėra perkeltųjų asmenų savarankiškumo užtikrinimas ir jų perėjimas prie ilgalaikio būsto.

Pradėta taikyti Laikinosios apsaugos direktyva ne tik suteikia asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, galimybę naudotis tam tikromis suderintomis teisėmis, bet ir toliau mažina riziką, kad atvykstančių asmenų srauto valdymas pakenktų veiksmingam prieglobsčio sistemų veikimui.

Nuo Rusijos agresijos karo pradžios užregistruota 4,19 mln. laikinosios apsaugos prašymų, kuriuos pateikė iš Ukrainos perkelti asmenys, tačiau ES valstybėse narėse, Norvegijoje ir Šveicarijoje Ukrainos piliečiai pateikė tik apie 53 000 tarptautinės apsaugos prašymų[7]. Nors šių prašymų skaičius tebėra nedidelis, palyginti su pradiniu skaičiavimu, kad tarptautinės apsaugos galėtų prašyti 1,2–3,2 mln. asmenų, 2024 m. Ukrainos piliečių prieglobsčio prašymų skaičius kol kas santykinai padidėjo (50 proc. daugiau, palyginti su tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu). Vis dėlto nedidelis bendras prašymų skaičius ir toliau rodo, kad buvo pasiektas laikinosios apsaugos tikslas, be kita ko, užtikrinti, kad valstybių narių prieglobsčio sistemos nebūtų pernelyg apkrautos.

Remiantis 2024 m. vasario mėn. Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro (UNHCR) ketinimų apklausa[8], perkeltųjų asmenų, kurie planuoja arba tikisi grįžti į Ukrainą ateityje, dalis sumažėjo, palyginti su buvusia prieš metus (nuo 77 proc. iki 64 proc.), o asmenų, kurie neapsisprendę dėl grįžimo, dalis padidėjo (nuo 18 iki 24 proc.), kaip ir dalis asmenų, kurie praneša, kad nesitiki grįžti (nuo 5 iki 11 proc.). Tarptautinė migracijos

[7] 2024 m. birželio 2 d. duomenys.

[8] Lives on hold: intentions and perspectives of refugees, refugee returnees and IDPs from Ukraine, February 2024.

organizacija (TMO) praneša[9], kad didžioji dauguma jos apklaustų asmenų (74 proc.) ketina grįžti į Ukrainą, kai ir jei bus saugu.

Be to, remiantis bendru Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros (EUAA) ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) tyrimu[10], 53 proc. respondentų pareiškė ketinantys grįžti į Ukrainą po karo, tačiau didelė dalis (30 proc.) tebėra neapsisprendę. Apie 17 proc. respondentų yra tikri, kad jie negrįš, o pagrindinė priežastis – saugumo problema kilmės šalyje.

Šios apklausos patvirtina, kad perkeltieji asmenys iš Ukrainos vis dar negali saugiai ir ilgam grįžti į Ukrainą.

Ukrainoje Rusija tęsia nesilpstantį agresijos karą. Nuo 2024 m. kovo mėn. tai apima suintensyvėjusius pakartotinius oro antpuolius visoje šalyje, dėl kurių žuvo daug žmonių ir padaryta didelė žala ir kurie daro didelį poveikį šalies energetikos infrastruktūrai – dėl jų plačiai nutrūksta elektros energija ir naikinamos elektrinės.

Tyčiniai Rusijos puolimai be atrankos daro tiesioginį poveikį civiliams gyventojams visoje šalyje, nes neprognozuojami oro ir bepiločių orlaivių antpuoliai peržengia įsitvirtinusias ir iš esmės neperkeliamas kovines zonas.

Tarptautinės migracijos organizacijos vertinimu, 2024 m. kovo mėn. duomenimis, Ukrainoje yra 3,6 mln. šalies viduje perkeltų asmenų[11]. 80 proc. perkeltų namų ūkių nurodė, kad jie buvo perkelti bent vienus metus[12]. Remiantis Trečiojoje skubaus žalos ir poreikių vertinimo ataskaitoje (RDNA3)[13] pateikta informacija, valstybės programa, kuria remiami šalies viduje perkelti asmenys, tapo fiskaliniu požiūriu netvari. Be to, pranešama, kad 2023 m. padidėjo skurdas ir apsirūpinimo maistu nesaugumas. Karo poveikis yra nevienodas, o didžiausią poveikį jaučia moterys, neįgalieji, vaikai ir jaunimas, šalies viduje perkelti asmenys ir vyresnio amžiaus žmonės.

Jungtinių Tautų Humanitarinių reikalų koordinavimo biuras (OCHA) apskaičiavo, kad nuo 2023 m. gruodžio mėn. šalyje 2024 m. skubios humanitarinės pagalbos reikia daugiau kaip 14,6 mln. žmonių[14].

Nepastovi padėtis kartu su sunkia humanitarine padėtimi Ukrainoje taip pat galėtų lemti tolesnį didelį į Sąjungą atvykstančių asmenų skaičių, todėl reikėtų suteikti apsaugą papildomam perkeltųjų asmenų skaičiui.

Dėl dabartinio netikrumo ir nepastovumo Ukrainoje šiuo metu ES valstybėse narėse esantiems asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, aiškaus sprendimo nerandama. Šiems asmenims turi būti toliau teikiama apsauga Sąjungoje. Be to, išlieka rizika veiksmingam nacionalinių prieglobsčio sistemų veikimui, jei laikinoji apsauga netrukus baigtųsi ir visi šie asmenys vienu metu paprašytų tarptautinės apsaugos.

Atsižvelgdama į pirmiau išdėstytus pokyčius, Komisija mano, kad laikinosios apsaugos priežastys išlieka, todėl, atsižvelgiant į dabartinę padėtį, laikinoji apsauga – kaip būtina ir tinkama priemonė – turėtų būti pratęsta. Pagal Laikinosios apsaugos direktyvos 4 straipsnio 2

---

9 Ukraine Response - Needs, Intentions & Integration Challenges - Displacement Tracking Matrix.

10 Voices in Europe: Experiences, hopes and aspirations of forcibly displaced persons from Ukraine.

11 Ukraine - Conditions of Return Assessment Factsheet - Round 7 (May 2024)

12 Ukraine - Internal Displacement Report - General Population Survey Round 15 (November – December 2023)

13 World Bank Group, “Ukraine Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3)” (February 2022 – December 2023)

14 Humanitarian needs and response plan Ukraine - Humanitarian Programme Cycle 2024, OCHA, December 2023

dalį turėtų būti kuo greičiau patvirtintas pratęsimas dar vieniems metams, t. y. laikotarpiui nuo 2025 m. kovo 5 d. iki 2026 m. kovo 4 d. Taip siekiama iš Ukrainos perkeltiems ir ES valstybėse narėse priimtiems asmenims dabartinėmis aplinkybėmis užtikrinti kuo didesnį stabilumą ir kuo geresnes perspektyvas.

Be to, valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė laiku imtis būtinų administracinių ir teisinių veiksmų (pvz., atnaujinti leidimus gyventi), kad jos galėtų pasirengti laikinosios apsaugos pratęsimui.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šis pasiūlymas visiškai suderinamas su ES prieglobsčio *acquis*, nes Laikinosios apsaugos direktyva yra neatsiejama bendros Europos prieglobsčio sistemos dalis ir parengta tam, kad būtų galima valdyti ypatingą masinio perkeltųjų asmenų srauto situaciją, šiuo metu susiklosčiusią dėl Rusijos plataus masto invazijos į Ukrainą. Jis taip pat visiškai suderinamas su Europos Sąjungos tikslu sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, atvirą asmenims, kurie dėl susiklosčiusių aplinkybių teisėtai siekia apsaugos Europos Sąjungoje.

Be to, šio pasiūlymo elementai atitinka neseniai priimtus teisės aktus, kurie sudaro Migracijos ir prieglobsčio paktą. Parlamentas ir Taryba susitarė išsaugoti Laikinosios apsaugos direktyvą kaip priemonių rinkinio, kuriuo ES gali naudotis masinio asmenų atvykimo atvejais, dalį. Laikinosios apsaugos direktyva pasirodė esanti viena esminių priemonių užtikrinant neatidėliotiną apsaugą ES. Šiame etape ji tebėra tinkamiausia priemonė spręsti dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą sukelto priverstinio gyventojų perkėlimo problemą.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Šis pasiūlymas visiškai atitinka poreikį leisti valstybėms narėms tvarkingai nagrinėti galimus tarptautinės apsaugos prašymus pernelyg neapkraunant savo prieglobsčio sistemų ir toliau numatyti būtinas priemones masinio perkeltųjų asmenų srauto iš Ukrainos atveju, pernelyg neapkraunant valstybių narių prieglobsčio sistemų. Jis taip pat dera su Sąjungos išorės veiksmais. Šis pasiūlymas taip pat atitinka ES ribojamąsias priemones ir kitus veiksmus, priimtus taip pat reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą. Šis pasiūlymas – išsamaus ES veiksmų, kuriais reaguojama į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, rinkinio dalis.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Atsižvelgiant į tai, kad laikinosios apsaugos priežastys išlieka, pasiūlymo teisinis pagrindas yra 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyvos 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, 4 straipsnio 2 dalis. Tai leidžia imtis priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

SESV V antraštine dalimi dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės Europos Sąjungai suteikiami tam tikri įgaliojimai šiais klausimais. Šiais įgaliojimais turi būti naudojamasi pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnį, t. y. jeigu valstybės narės negali pačios deramai pasiekti siūlomų veiksmų tikslų ir jų dėl veiksmų masto ir poveikio būtų geriau siekti Europos Sąjungos lygmeniu.

Dėl Rusijos agresijos karo Ukrainoje susidariusi padėtis ir toliau daro poveikį visai ES. Europos Sąjungos atsakas į tai buvo beprecedentis ir vieningas. Taigi vis dar reikia ES

sprendimų ir ES paramos, taip pat tvirto koordinavimo ES lygmeniu, nes visos valstybės narės turi nuolat kartu veiksmingai reaguoti į padėtį ir užtikrinti, kad visoje Sąjungoje būtų taikomi vienodi standartai ir suderintas teisių rinkinys 4,19 mln. šiuo metu Sąjungoje priimtų asmenų. Be esamo masinio srauto, kuris išlieka, negalima atmesti galimybės, kad dėl tebesitęsiančio padėties Ukrainoje nepastovumo atvyks dar daug žmonių. Aišku, kad atskirų valstybių narių veiksmai negali tinkamai patenkinti poreikio šį akivaizdžiai bendrą visos ES iššūkį spręsti taikant bendrą ES požiūrį.

Šio bendro požiūrio valstybės narės negali deramai įgyvendinti veikdamos atskirai ir dėl šio siūlomo Tarybos įgyvendinimo sprendimo masto ir poveikio jo siekti ir jį koordinuoti būtų geriau Sąjungos lygmeniu, kaip nurodė ir pačios valstybės narės. Taigi, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 3 dalyje nustatyto subsidiarumo principo, Sąjunga turi imtis veiksmų ir gali patvirtinti priemones.

- **Proporcingumo principas**

Pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 4 dalyje nustatytą proporcingumo principą siūlomame Tarybos įgyvendinimo sprendime numatyta laikinąją apsaugą konkrečios asmenų grupės, kuriai ji jau taikoma, reikmėms pratęsti ribotam laikotarpiui, t. y. vieniems metams.

Siūloma priemone neviršijama to, kas būtina atsižvelgiant į padėties Ukrainoje mastą ir sunkumą, – dėl jos apie 4,19 mln. šiuo metu ES valstybėse narėse esančių perkeltųjų asmenų negali saugiai ir ilgam grįžti į Ukrainą. Be to, šis pratęsimas taip pat yra proporcingas atsakas atsižvelgiant į dabartinę padėtį, nes laikinoji apsauga padėjo apsaugoti valstybių narių prieglobsčio sistemą, kad dėl didelio asmenų, atvykstančių į ES valstybes nares, prašymų skaičiaus ji nebūtų pernelyg apkrauta.

- **Priemonės pasirinkimas**

Pagal Laikinosios apsaugos direktyvos 4 straipsnio 2 dalį, jei laikinosios apsaugos priežastys išlieka, turi būti priimtas Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo laikinoji apsauga pratęsiama ne ilgiau kaip vieniems metams.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Įrodymais grindžiamas politikos formavimas**

ES Migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo plano tinklas, daugiausia dėmesio skiriantis Ukrainai, ir solidarumo platforma „Ukraina“[15] tęsia savo veiklą, kad būtų atitinkamai užtikrintas bendras informuotumas apie padėtį, susijusią su Rusijos plataus masto invazijos į Ukrainą poveikiu migracijai ir ES bei valstybių narių pasirengimu krizei ir koordinuotu atsaku į ją reguliariai keičiantis informacija. Atsižvelgiant į tai, abiejuose forumuose buvo aptartas bendros parengties stiprinimas ES lygmeniu, įskaitant nenumatytų atvejų planavimą. Informacija ir duomenys apie dabartinę padėtį ir asmenų judėjimą renkama nuolat. Laikinosios apsaugos registracijos platformoje toliau *ad hoc* pagrindu diskutuojama, kaip geriau užtikrinti, kad valstybės narės tinkamai keistųsi informacija apie asmenis, kuriems suteikta laikinoji apsauga ir tinkama apsauga pagal nacionalinę teisę, kartu nustatant dvigubos registracijos atvejus toje pačioje valstybėje narėje ir visose ES valstybėse narėse.

[15] Šią platformą sukūrė Komisija, siekdama koordinuoti valstybių narių operatyvinį atsaką, kaip numatyta Tarybos sprendimo 2022/382 3 straipsnio 2 dalyje. Be kita ko, joje renkama informacija, nagrinėjami valstybėse narėse nustatyti poreikiai ir koordinuojami tolesni veiksmai, kurių imamasi reaguojant į šiuos poreikius.

Be to, padėtį Ukrainoje reguliariai vertina Europos Komisija, tokios organizacijos kaip Pasaulio bankas ir Jungtinės Tautos, taip pat Ukrainos vyriausybė. Pasaulio bankas skelbia Skubaus Ukrainai padarytos žalos ir poreikių vertinimo ataskaitas[16].

Nuo karo pradžios TMO stengėsi padėti geriau suvokti perkeltųjų asmenų padėtį ir stebėti Ukrainos viduje perkeltus asmenis bei judumo srautus, be to, vykdydama tyrimus stebėjo nuo karo bėgančių asmenų ir asmenų, kurie kerta sieną, kad grįžtų atgal į Ukrainą, ketinimus ir vertino grįžimo sąlygas. UNHCR reguliariai skelbia informaciją apie perkeltųjų asmenų iš Ukrainos (taip pat šalies viduje) ketinimus ir perspektyvas. Minėtų tarptautinių organizacijų tyrimai ir dokumentai rodo, kad dabartinė padėtis vis dar nepastovi ir neaiški, todėl grįžti saugiai ir ilgam neįmanoma. UNHCR skaičiavimais (2024 m. balandžio mėn. duomenys), visame pasaulyje užregistruota 6,4 mln. iš Ukrainos pabėgusių asmenų[17].

- **Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais ir tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Siekdama surinkti įrodymais grindžiamą informaciją, Komisija per Migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo tinklą ir solidarumo platformą reguliariai konsultavosi su valstybių narių valdžios institucijomis, Europos išorės veiksmų tarnyba, atitinkamomis ES agentūromis, Ukrainos valdžios institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, taip pat nuolat keitėsi informacija su nevyriausybinėmis ir pilietinės visuomenės organizacijomis.

Komisija, bendradarbiaudama su rotacijos tvarka Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančiomis valstybėmis narėmis, konsultavosi su valstybėmis narėmis dėl laikinosios apsaugos ateities po 2025 m. kovo mėn. ministrų lygmeniu, taip pat 2023 m. lapkričio mėn. Tarybos Imigracijos, sienų ir prieglobsčio strateginiame komitete (SCIFA) ir 2024 m. kovo mėn. Prieglobsčio darbo grupėje, kurioje valstybės narės pabrėžė, kad laikinąją apsaugą reikia kuo greičiau pratęsti. Solidarumo platformoje vyko lygiagrečios ir papildomos diskusijos, kuriose valstybės narės vieningai pareiškė, kad, siekiant išlaikyti bendrą Europos atsaką, užtikrinti aiškumą asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, ir sudaryti sąlygas valstybėms narėms imtis būtinų administracinių ir teisinių veiksmų nacionaliniu lygmeniu (pvz., atnaujinti leidimus gyventi), laikinąją apsaugą reikia pratęsti dar vieniems metams. Tuo pat metu Komisija reguliariai palaikė ryšius su Ukrainos valdžios institucijomis, kad surinktų informaciją apie padėtį vietoje. Kartu toliau svarstoma, ar reikia sudaryti sąlygas, kad būtų užtikrintas sklandus perėjimas nuo laikinosios apsaugos prie alternatyvaus nacionalinio teisinio statuso. Be to, pagal Laikinosios apsaugos direktyvos 3 straipsnį Komisija konkrečiai konsultavosi su UNHCR, kuris vertino padėtį, teikė susijusią informaciją ir vykdė perkeltųjų asmenų ketinimų tyrimus. 2024 m. vasario ir kovo mėn. Europos pabėgėlių ir tremtinių taryba (ECRE) ir 140 pilietinės visuomenės organizacijų paskelbė ataskaitą[18] ir bendrą pareiškimą[19] dėl iš Ukrainos perkeltų asmenų padėties, kuriuose, be kita ko, Komisija raginama apsvarstyti galimybę pasiūlyti toliau pratęsti laikinąją apsaugą.

- **Pagrindinės teisės**

Šiuo pasiūlymu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, kurie pripažinti visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, taip pat įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę,

16 World Bank Group, "Ukraine Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3)" (February 2022 – December 2023)

17 Ukraine Refugee Situation

18 Transitioning out of the Temporary Protection Directive, European Council on Refugees and Exiles, February 2024

19 The EU must provide future-proof solutions for people displaced from Ukraine, European and International Organisations, 4 March 2024

įskaitant 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą pradžios į esamų 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. ES finansavimo priemonių, visų pirma pagal sanglaudos politiką, biudžetą buvo įtraukti finansavimo poreikiai, susiję su Laikinosios apsaugos direktyvos taikymu.

Tai leido valstybėms narėms naudotis turimomis nepanaudotomis lėšomis ir pagal 2014–2020 m. programas greitai jas nukreipti neatidėliotiniems migracijos ir sienų valdymo poreikiams, atsirandantiems dėl didelio nuo karo Ukrainoje bėgančių ir į ES atvykstančių žmonių skaičiaus, tenkinti. Be to, biudžeto valdymo institucija susitarė dėl tikslinio finansavimo padidinimo – 152 mln. EUR. Šios lėšos buvo panaudotos kaip 400 mln. EUR vertės pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju paketo dalis, siekiant paremti labiausiai paveiktas valstybes nares, turinčias pirminio priėmimo poreikių, susijusių su dideliu perkeltųjų asmenų srautu iš Ukrainos. 2021–2027 m. vidaus reikalų fondų programos pagal PMIF, SVVP ir VSF taip pat padeda patenkinti valstybių narių finansavimo poreikius, susijusius su Laikinosios apsaugos direktyvos taikymu. Iš viso nacionalinėms programoms iš pradžių buvo skirta 9,4 mlrd. EUR, o po programų laikotarpio vidurio peržiūros 2025 m. bus skirta papildoma 1,9 mlrd. EUR suma. Galiausiai, 2024 m. vasario mėn., atliekant daugiametės finansinės programos (DFP) laikotarpio vidurio peržiūrą, susitarta 2025–2027 m. 4 išlaidų kategorijos išteklius padidinti 2 mlrd. EUR. Šie papildomi ištekliai padės valstybėms narėms įveikti neatidėliotinus uždavinius ir tenkinti poreikius, susijusius su migracija ir sienų valdymu pirmosiose su migrantų antplūdžiu susiduriančiose valstybėse narėse, taip pat tose valstybėse narėse, kurios yra paveiktos karų Ukrainoje ir Artimuosiuose Rytuose, ir įgyvendinti Migracijos ir prieglobsčio paktą, įskaitant naujas pasienio procedūras.

5. KITI ELEMENTAI

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

1 straipsnyje nustatytas Tarybos įgyvendinimo sprendimo 2022/382 2 straipsnyje nurodytų perkeltųjų asmenų laikinosios apsaugos pratęsimas vieniems metams (nuo 2025 m. kovo 5 d. iki 2026 m. kovo 4 d.).

2 straipsnyje nustatoma šio sprendimo įsigaliojimo data.

2024/0143 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS

kuriuo pratęsiama Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyvą 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą[20], ypač į jos 4 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) 2022 m. kovo 4 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą (ES) 2022/382[21], kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga;

(2) pagal Direktyvos 2001/55/EB 4 straipsnio 1 dalį laikinoji apsauga pirmiausia buvo taikoma pradinį vienų metų laikotarpį iki 2023 m. kovo 4 d., o vėliau ji buvo automatiškai pratęsta dar vieniems metams iki 2024 m. kovo 4 d.;

(3) 2023 m. spalio 19 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą (ES) 2023/2409[22], kuriuo pagal direktyvos 4 straipsnio 2 dalį Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga pratęsiama iki 2025 m. kovo 4 d.;

(4) pradėdamos taikyti Direktyvą 2001/55/EB valstybės narės vienbalsiai susitarė pateikdamos pareiškimą[23] direktyvos 11 straipsnio netaikyti asmenims, kuriems tam tikroje valstybėje narėje pagal Tarybos įgyvendinimo sprendimą 2022/382 suteikta laikinoji apsauga ir kurie be leidimo persikelia į kitą valstybę narę, nebent valstybės narės dvišaliu pagrindu susitartų kitaip;

(5) atsižvelgiant į tai, kad asmuo vienu metu gali naudotis su laikinąja apsauga susijusiomis teisėmis tik vienoje valstybėje narėje, asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga ir kurie persikelia į kitą valstybę narę, kad gautų laikinąją apsaugą neturėtų vienu metu gauti socialinės paramos dviejose valstybėse narėse;

---

20 OL L 212, 2001 8 7, p. 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj.

21 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga (OL L 71, 2022 3 4, p. 1, ELI http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj).

22 2023 m. spalio 19 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2023/2409, kuriuo pratęsiama Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga (OL L, 2023/2409, 2023 10 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj)

23 Pasiūlymas dėl TARYBOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMO, kuriuo pagal 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga – Valstybių narių pareiškimas.

(6) šiuo metu Sąjungoje laikinoji apsauga suteikta maždaug 4,19 mln. iš Ukrainos perkeltųjų asmenų. Bendras užregistruotų asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, skaičius išlieka stabilus – apie 4,19 mln., jam būdinga šiokia tokia nuolatinė augimo tendencija, o asmenų, kurie praneša, kad į Ukrainą grįžta visam laikui, nedaug. Dėl padėties Ukrainoje saugiai ir ilgam grįžti į Ukrainą perkeltieji asmenys negali. Tarptautinės migracijos organizacijos skaičiavimu (2024 m. kovo mėn. duomenys), Ukrainos viduje perkelta 3,6 mln. asmenų. 80 proc. visų šalies viduje perkeltų asmenų nurodė, kad buvo perkelti vienus metus ar ilgiau. Jungtinių Tautų Humanitarinių reikalų koordinavimo biuras apskaičiavo, kad 2024 m. skubios humanitarinės pagalbos Ukrainoje reikia daugiau kaip 14,6 mln. žmonių;

(7) be to, dėl priešiškų Rusijos veiksmų, įskaitant suintensyvėjusius pakartotinius oro išpuolius prieš civilius visoje šalyje, sukeltų sudėtingų humanitarinių sąlygų ir didesnio padėties Ukrainoje nepastovumo bei netikrumo negalima atmesti galimybės, kad atvyks dar labai didelis skaičius žmonių. Išlieka eskalacijos rizika. Be to, išlieka rizika veiksmingam nacionalinių prieglobsčio sistemų veikimui, jei laikinoji apsauga netrukus baigtųsi ir visi asmenys, kuriems ji suteikta, vienu metu prašytų tarptautinės apsaugos;

(8) tikėtina, kad, kol karas prieš Ukrainą tęsiasi, didelis perkeltųjų asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, skaičius Sąjungoje nesumažės, todėl, siekiant reaguoti į asmenų, kuriems šiuo metu suteikta laikinoji apsauga Sąjungoje arba kuriems tokia apsauga bus reikalinga nuo 2025 m. kovo 5 d., padėtį, laikinąją apsaugą būtina pratęsti, nes taip užtikrinama neatidėliotina apsauga ir galimybė naudotis suderintomis teisėmis ir drauge kuo labiau sumažinami formalumai masinio srauto į Sąjungą atveju. Laikinosios apsaugos pratęsimas taip pat padės užtikrinti, kad valstybių narių prieglobsčio sistemos nebūtų pernelyg apkrautos dėl gerokai pagausėjusių tarptautinės apsaugos prašymų, kuriuos galėtų pateikti asmenys, kuriems laikinoji apsauga suteikta iki 2025 m. kovo 4 d., jeigu laikinoji apsauga tuomet būtų nutraukta, arba nuo karo Ukrainoje bėgantys asmenys, atvykstantys į Sąjungą po tos datos iki 2026 m. kovo 4 d.;

(9) todėl, atsižvelgiant į tai, kad laikinosios apsaugos priežastys išlieka, Įgyvendinimo sprendime (ES) 2022/382 nurodytų kategorijų perkeltųjų asmenų laikinoji apsauga turėtų būti pratęsta iki 2026 m. kovo 4 d.;

(10) šiuo sprendimu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje;

(11) Direktyva 2001/55/EB yra privaloma Airijai ir todėl ji dalyvauja priimant ir taikant šį įgyvendinimo sprendimą;

(12) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šį įgyvendinimo sprendimą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Laikinoji apsauga, suteikta Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2022/382 2 straipsnyje nurodytiems iš Ukrainos perkeltiems asmenims ir pratęsta Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2023/2409, pratęsiama dar vieniems metams iki 2026 m. kovo 4 d.

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė